

Małgorzata Fronczek

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Wydział Ekonomii
Katedra Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych
fronczek@ue.katowice.pl

WYMIANA HANDLOWA POLSKI Z KRAJAMI BRICS W LATACH 2005-2012

Streszczenie: Przedmiotem artykułu jest analiza polskich obrotów towarowych z państwami grupy BRICS w latach 2005-2012. Zaprezentowane dane pokazują, że wartość polskiej wymiany z nimi wzrosła w badanym okresie trzykrotnie. Niestety jej saldo było przez cały czas niekorzystne dla naszego kraju. W strukturze towarowej importu Polski z krajów BRICS dominują maszyny i urządzenia (pochodzące głównie z Chin) oraz paliwa (pochodzące z Rosji). Z kolei najważniejszymi produktami eksportowanymi do tej grupy krajów są: maszyny, urządzenia, sprzęt transportowy, metale nieszlachetne i wyroby z nich, produkty przemysłu chemicznego. Odbiorcą tych produktów są głównie Rosja i w mniejszym stopniu Chiny.

Słowa kluczowe: handel zagraniczny Polski, BRICS.

Wprowadzenie

Grupa BRICS to stowarzyszenie państw rozwijających się, które nie tworzą formalnego sojuszu politycznego ani też ugrupowania handlowego. Po raz pierwszy jako BRIC spotkały się w 2006 r. na Zgromadzeniu Ogólnym ONZ w Nowym Jorku. Były to początkowo cztery kraje: Brazylia, Indie, Rosja i Chiny. W dniu 13 kwietnia 2011 r. do tej grupy dołączył piąty uczestnik – Republika Południowej Afryki, i od tej pory funkcjonują jako BRICS. Dwa z tych państw – Rosja i Chiny – to już teraz ważni uczestnicy gospodarki światowej, a prognozuje się, że do połowy XXI w. wszystkie będą potęgami gospodarczymi [Bugaj, br.; Józwik, 2012].

Celem artykułu jest zaprezentowanie znaczenia państw BRICS jako partnerów handlowych Polski w latach 2005-2012. Aby dane były porównywalne, przyjęto obecny stan członkowski BRICS. Do analizy wykorzystano oficjalne dane pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego.

W pierwszej części omówiono wartość i strukturę geograficzną polskiego importu z państw BRICS, w drugiej z kolei zaprezentowano wartość i strukturę geograficzną polskiego eksportu do nich. Zwrócono także uwagę na ich udział w ogólnym handlu zagranicznym Polski. W trzecim punkcie omówiono wyniki wymiany towarowej z krajami grupy BRICS. Wreszcie czwarty i piąty punkt zawiera analizę struktury towarowej polskich obrotów z państwami BRICS oraz ich udział w naszym handlu zagranicznym według grup towarowych PCN. W ostatniej części artykułu zebrano syntetyczne wnioski.

1. Wartość i struktura importu Polski z krajów grupy BRICS

Wartość polskiego importu z krajów grupy BRICS wzrosła z 15,5 mld USD w 2005 r. do 48 mld USD w 2012 r., tj. ponad trzykrotnie (tab. 1).

Tabela 1. Import Polski z krajów grupy BRICS w latach 2005-2012 (w mln USD)

Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Rosja	8 986	12 145	14 353	20 545	12 834	18 206	25 535	27 965
Chiny	5 497	7 712	11 753	16 798	13 914	16 703	18 386	17 620
Brazylia	476	599	680	708	677	800	1 024	895
Indie	367	473	701	983	804	987	1 354	1 245
RPA	174	260	344	521	395	244	417	326
BRICS	15 499	21 189	27 831	39 555	28 625	36 941	46 716	48 051
Import Polski ogółem	101 539	125 645	164 173	210 479	149 570	178 063	212 331	198 463

Źródło: [Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego, 2006-2013].

Najważniejszymi dostawcami dóbr do naszego kraju w tym gronie są Rosja oraz Chiny. Wartość dóbr pochodzących z Rosji wzrosła w badanych latach trzykrotnie – z 9 mld USD do 28 mld USD. Z kolei wartość importu z Chin powiększyła się ponad trzykrotnie – z 5,5 mld USD do 17,6 mld USD. Wartość importu z pozostałych państw tej grupy również wyraźnie wzrosła, ale jest ona raczej niewielka, ponieważ w 2012 r. import z Indii przekroczył nieco 1,2 mld USD, import z Brazylii sięgnął niecałych 900 mln USD, a import z RPA osiągnął 320 mln USD.

Udział wszystkich państw grupy BRICS w polskim imporcie wzrósł w badanych latach z 15,3% do 24,2%. Szczegółowe dane dotyczące struktury przywozu i udziału państw BRICS w polskim imporcie zamieszczono w tab. 2.

Tabela 2. Struktura importu i udział krajów grupy BRICS w imporcie Polski w latach 2005-2012 (w %)

Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
struktura w %								
Rosja	58,0	57,3	51,6	51,9	44,8	49,3	54,7	58,2
Chiny	35,5	36,4	42,2	42,5	48,6	45,2	39,4	36,7
Brazylia	3,1	2,8	2,4	1,8	2,4	2,2	2,2	1,9
Indie	2,4	2,2	2,5	2,5	2,8	2,7	2,9	2,6
RPA	1,1	1,2	1,2	1,3	1,4	0,7	0,9	0,7
BRICS	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
udział w imporcie Polski (w %)								
Rosja	8,8	9,7	8,7	9,8	8,6	10,2	12,0	14,1
Chiny	5,4	6,1	7,2	8,0	9,3	9,4	8,7	8,9
Brazylia	0,5	0,5	0,4	0,3	0,5	0,4	0,5	0,5
Indie	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6
RPA	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,2	0,2
BRICS	15,3	16,9	17,0	18,8	19,1	20,7	22,0	24,2

Źródło: Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego [2006-2013].

Prawie 60% dóbr importowanych z krajów grupy BRICS pochodzi z Rosji, a jej udział w ogólnym polskim imporcie wzrósł z 8,8% w 2005 r. do ponad 14% w 2012 r. Z Chin pochodzi około 35% produktów przywożonych do Polski z grupy BRICS, a ich udział w całym polskim imporcie wzrastał w analizowanym czasie systematycznie z 5,4% do ok. 9%.

Warto przy tej okazji zwrócić uwagę, że w 2012 r. Rosja i Chiny zajmowały czołowe miejsca również na liście wszystkich polskich dostawców. Rosja znalazła się wtedy na drugim miejscu, a Chiny na trzecim (w Polsce najczęściej towarów jest od wielu lat importowanych z Niemiec) [Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego, 2013].

2. Wartość i struktura eksportu Polski do krajów grupy BRICS

Ogólna wartość produktów eksportowanych z Polski do państw grupy BRICS wzrosła około 2,5-krotnie – z 5 mld USD w 2005 r. do ponad 13 mld USD w 2012 r. Dane zamieszczono w tab. 3.

Tabela 3. Eksport Polski do krajów grupy BRICS w latach 2005-2012 (w mln USD)

Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Rosja	3 961	4 711	6 432	8 917	5 015	6 618	8 532	9 890
Chiny	591	763	986	1 278	1 470	1 627	1 861	1 747
Brazylia	134	175	275	465	200	368	376	478
Indie	201	202	162	298	337	334	524	666
RPA	169	220	251	325	343	448	528	506
BRICS	5 055	6 071	8 106	11 284	7 366	9 396	11 820	13 287
Eksport Polski ogółem	89 378	109 584	138 785	171 860	136 641	159 758	190 247	184 661

Źródło: [Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego, 2006-2013].

Najwyższa była wartość naszego eksportu do Rosji. W 2005 r. sprzedaliśmy do tego państwa produkty o wartości niecałych 4 mld USD, natomiast w 2012 r. wartość ta sięgnęła prawie 10 mld USD. Wartość polskiego eksportu do Chin była zdecydowanie mniejsza niż do Rosji. Na początku badanego okresu było to zaledwie ok. 600 mln USD, a na końcu ok. 1,7 mld USD.

Okolo $\frac{3}{4}$ produktów, które Polska eksportuje do grupy BRICS trafia na rosyjski rynek, okolo 13% na rynek Chin i okolo 12%-13% na rynki trzech pozostałych państw. Bardziej dokładne dane pokazujące strukturę polskiego eksportu do krajów BRICS oraz ich udział w całym eksporcie Polski zamieszczono w tab. 4.

Tabela 4. Struktura importu i udział krajów grupy BRICS w imporcie Polski w latach 2005-2012 (w %)

Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
struktura w %								
Rosja	78,4	77,6	79,3	79,0	68,1	70,4	72,2	74,4
Chiny	11,7	12,6	12,2	11,3	20,0	17,3	15,7	13,2
Brazylia	2,6	2,9	3,4	4,1	2,7	3,9	3,2	3,6
Indie	4,0	3,3	2,0	2,6	4,6	3,6	4,4	5,0
RPA	3,3	3,6	3,1	2,9	4,7	4,8	4,5	3,8
BRICS	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
udział w eksporcie Polski w %								
Rosja	4,4	4,3	4,6	5,2	3,7	4,1	4,5	5,4
Chiny	0,7	0,7	0,7	0,7	1,1	1,0	1,0	0,9
Brazylia	0,1	0,2	0,2	0,3	0,1	0,2	0,2	0,3
Indie	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4
RPA	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
BRICS	5,7	5,5	5,8	6,6	5,4	5,9	6,2	7,2

Źródło: [Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego, 2006-2013].

W 2005 r. państwa BRICS były odbiorcami niecałych 6% wszystkich produktów sprzedawanych przez Polskę za granicę. W 2012 r. ich udział zwiększył się do 7,2%. Przy czym, jak wspomniano, najważniejszym partnerem w tym gronie jest Rosja. Jej udział w polskim eksporcie ogółem wzrósł w analizowanym czasie z 4,5% do 5,5%. W 2012 r. znajdowała się na 5 miejscu na liście odbiorców naszych produktów. Do pozostałych krajów, należących do badanej grupy trafiało w sumie poniżej 2% polskiego eksportu ogółem. Chiny były w 2012 r. na 22 miejscu listy odbiorców, Indie na 29 miejscu. Pozostałe dwa kraje nie zmieściły się w trzydziestce najważniejszych polskich partnerów w eksporcie [*Handel zagraniczny*, 2012].

3. Saldo handlu zagranicznego Polski z krajami grupy BRICS

Ogólne obroty handlowe Polski z zagranicą w latach 2005-2012 zamykały się ujemnym saldem. Odpowiednie szczegółowe dane zamieszczono w tab. 5.

Tabela 5. Saldo obrotów Polski z krajami grupy BRICS w latach 2005-2012 (w mld USD)

Kraj	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Rosja	-5 025	-7 434	-7 921	-11 628	-7 819	-11 588	-17 003	-18 075
Chiny	-4 906	-6 949	-10 767	-15 519	-12 445	-15 076	-16 526	-15 873
Brazylia	-343	-424	-405	-243	-477	-432	-648	-417
Indie	-167	-271	-539	-685	-466	-653	-831	-579
RPA	-4	-40	-93	-196	-52	204	111	180
BRICS	-10 444	-15 118	-19 725	-28 271	-21 259	-27 545	-34 896	-34 764
Saldo handlu Polski ogółem	-12 161	-16 061	-25 388	-38 619	-12 929	-18 305	-22 083	-13 803

Źródło: [Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego, 2006-2013].

Najgorsze wyniki odnotowano w 2008 r., kiedy to ujemne saldo przekroczyło 38 mld USD. W 2012 r. sytuacja poprawiła się, a ujemne saldo było trzykrotnie mniejsze i sięgnęło 13,8 mld USD. W obrotach z krajami grupy BRICS sytuacja kształtowała się zdecydowanie gorzej dla Polski. W badanym okresie saldo tej wymiany było ujemne i w ostatnich latach (tj. w latach 2009-2012) znacznie przewyższało ogólne ujemne saldo obrotów towarowych z zagranicą. O ile więc od 2009 r. sytuacja w całym handlu zagranicznym raczej się poprawiała, o tyle w wymianie z krajami BRICS wyraźnie się pogarszała.

Niekorzystną sytuację dla Polski tworzy głównie wymiana z Rosją i Chinami. W 2005 r. wartość importu z Rosji przekraczała wartość eksportu do niej o 5 mld USD, w 2012 r. ta różnica przekraczała już 18 mld USD. W odniesieniu do Chin można zauważyć podobną tendencję. W 2005 r. wartość polskiego eksportu do tego państwa była mniejsza od wartości importu z niego o prawie 5 mld USD. W 2012 r. ujemne saldo wzrosło do prawie 16 mld USD.

4. Struktura towarowa importu Polski z krajów grupy BRICS według klasyfikacji PCN

W strukturze towarowej polskiego importu ogółem, dominują maszyny i urządzenia (dział XVI), sprzęt transportowy (dział XVII), metale nieszlachetne (dział XV) i produkty mineralne (dział V). W 2012 r. stanowiły one prawie 60% wszystkich dóbr przywożonych do naszego kraju [Dziedzinowa Baza Danych GUS, 2014].

W strukturze towarowej polskiego importu z państw grupy BRICS obecne są głównie dwa rodzaje produktów: produkty mineralne (dział V PCN) oraz maszyny i urządzenia (dział XVI PCN). Szczegółowe dane zaprezentowano w tab. 6.

Tabela 6. Struktura importu Polski z krajów grupy BRICS według PCN w latach 2005-2012 (w %)

Dział PCN	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
I	1,3	1,0	0,8	0,9	0,9	0,7	0,6	0,5
II	0,9	0,8	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7
III	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
IV	1,2	0,9	0,9	0,7	0,9	1,0	1,0	1,0
V	51,8	43,9	39,1	39,2	32,2	36,3	40,5	43,4
VI	3,4	3,0	2,9	3,1	2,6	3,0	3,2	3,6
VII	1,6	1,5	1,8	1,6	1,8	1,7	2,0	2,0
VIII	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,6
IX	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3
X	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6	0,5
XI	5,0	4,6	5,2	5,4	7,4	6,7	6,1	4,9
XII	1,6	1,4	1,4	1,4	1,7	1,6	1,5	1,3
XIII	1,1	1,1	1,4	1,2	1,1	1,0	0,9	0,8
XIV	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
XV	5,5	5,4	8,4	6,2	4,0	4,3	4,7	4,2
XVI	17,8	20,2	22,1	23,3	27,5	25,8	21,1	20,6
XVII	2,2	1,6	2,2	2,1	2,4	1,9	2,5	2,1
XVIII	1,1	1,1	0,9	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0
XIX	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
XX	2,9	2,7	3,3	3,0	3,3	2,9	2,8	2,7
XXI	0,0	8,4	6,5	8,1	9,9	9,1	9,3	9,7

Źródło: [Dziedzinowa Baza Danych GUS, 2014].

Produkty mineralne pochodzące z tej grupy państw to głównie paliwa, których dostawcą jest Rosja [Dziedzinowa Baza Danych GUS, 2014]. W 2005 r. stanowiły one prawie 52% importowanych z państw BRICS produktów, w 2012 r. ich udział był trochę mniejszy i przekraczał 43%.

Drugą ważną grupą dóbr, jakie Polska przywozi z państw grupy BRICS, są maszyny i urządzenia. Stanowią one około 20% wszystkich towarów importowanych przez nasz kraj z tej grupy. W tym przypadku są to produkty pochodzące głównie z Chin [Dziedzinowa Baza Danych GUS, 2014].

Tabela 7 prezentuje dane, dotyczące udziału krajów grupy BRICS w ogólnym imporcie Polski według działów PCN. W 2012 r. z tych państw pochodziło $\frac{3}{4}$ produktów mineralnych (jak wspomniano wyżej, głównie paliw) importowanych przez Polskę ogółem. Warto podkreślić, że ten udział w badanych latach rósł z około 60% do 74%.

Tabela 7. Udział importu z krajów grupy BRICS według PCN w imporcie Polski ogółem w latach 2005-2012 (w %)

Dział PCN	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
I	13,5	12,1	9,9	9,1	7,3	6,5	5,8	5,2
II	6,7	6,9	5,7	5,3	5,9	6,9	6,9	6,9
III	0,5	2,7	1,9	2,5	2,7	1,2	1,4	0,7

cd. tabeli 7

<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8	9
IV	6,4	5,7	5,5	4,7	5,1	6,3	6,6	6,4
V	64,1	65,0	60,6	59,2	61,0	65,3	65,6	74,2
VI	5,1	5,3	5,5	6,3	5,0	6,1	7,3	9,2
VII	3,3	3,4	4,2	4,4	4,8	4,8	5,6	6,5
VIII	15,7	19,2	22,0	29,9	34,5	32,7	29,7	28,2
IX	10,8	9,5	10,7	10,5	10,9	10,7	9,6	9,4
X	3,3	3,6	4,0	4,9	4,8	5,5	5,1	4,9
XI	15,1	17,1	20,7	25,1	29,5	31,1	31,0	29,4
XII	48,9	51,0	49,3	51,2	55,1	52,7	52,3	48,1
XIII	11,9	13,7	16,0	15,9	15,9	16,6	16,6	17,1
XIV	15,2	15,9	13,5	15,9	19,7	22,5	20,5	18,5
XV	7,7	7,7	11,3	10,3	8,0	8,6	9,5	9,6
XVI	10,7	13,4	15,3	18,2	20,6	21,9	21,1	22,2
XVII	3,1	2,6	3,2	3,4	4,5	3,9	5,6	5,0
XVIII	8,1	9,7	6,0	5,9	5,8	6,6	7,4	10,5
XIX	5,2	5,4	4,4	7,0	9,2	6,3	8,4	4,7
XX	24,4	27,2	31,8	31,7	33,3	35,3	36,6	36,9
XXI	1,3	57,2	43,6	56,7	80,4	87,6	84,9	83,1

Źródło: [Dziedzinowa Baza Danych GUS, 2014; *Handel zagraniczny styczeń-grudzień, 2006-2013*].

Analizowana grupa państw jest także ważnym dostawcą takich dóbr, jak: obuwie, nakrycia głowy (dział XII), różne produkty przemysłowe, np. zabawki, meble (dział XX), skóry i artykuły ze skóry (dział VIII), materiały i wyroby włókiennicze (dział XI), maszyny i urządzenia (dział XVI), przyrządy i aparatura optyczna, fotograficzna, pomiarowa i kontrolna (dział XVIII). Ich dostawcą w obrębie grupy BRICS są głównie Chiny [Dziedzinowa Baza Danych GUS, 2014].

5. Struktura towarowa eksportu Polski do krajów grupy BRICS według klasyfikacji PCN

W strukturze towarowej polskiego eksportu ogółem przeważają: maszyny i urządzenia (dział XVI), sprzęt transportowy (dział XVII) oraz metale nieszlachetne i wyroby z nich (dział XV). W 2012 roku łącznie było to około połowy dóbr, jakie Polska sprzedała poza granice kraju [Dziedzinowa Baza Danych GUS, 2014].

Struktura towarowa eksportu naszego kraju do grupy BRICS jest bardzo podobna (dane zamieszczono w tab. 8).

Tabela 8. Struktura eksportu Polski do krajów grupy BRICS według PCN w latach 2005-2012 (w %)

Dział PCN	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8	9
I	2,0	1,8	1,4	1,2	1,7	2,2	2,0	2,5
II	4,5	1,6	1,7	1,4	4,6	4,7	4,2	4,9

cd. tabeli 8

<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8	9
III	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IV	6,6	6,1	5,2	4,1	4,9	4,5	4,0	3,7
V	0,8	1,0	1,1	1,4	2,4	1,6	1,4	3,0
VI	15,2	13,8	13,0	11,7	14,8	14,6	12,7	11,5
VII	7,8	8,1	7,8	6,8	7,0	6,4	6,9	7,0
VIII	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
IX	1,5	1,4	1,3	1,1	0,7	0,7	0,7	0,7
X	8,1	8,0	7,7	6,7	7,3	5,6	5,2	3,0
XI	3,0	3,1	2,8	2,4	2,5	2,0	1,8	1,9
XII	1,0	1,1	1,1	1,0	0,9	1,2	1,5	1,6
XIII	3,9	3,6	3,2	3,0	2,4	2,1	2,0	1,7
XIV	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2
XV	11,4	14,8	13,6	12,6	15,5	16,0	15,6	13,5
XVI	21,1	21,3	23,9	25,0	23,4	24,2	23,6	24,3
XVII	8,8	9,7	12,1	17,3	7,7	9,7	13,8	14,0
XVIII	0,8	0,7	0,7	0,9	1,1	1,0	1,1	1,1
XIX	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
XX	3,4	3,3	3,3	3,3	2,9	3,1	3,3	5,2
XXI	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: [Dziedzinowa Baza Danych GUS, 2014].

W 2005 r. największą część tego eksportu stanowiły maszyny i urządzenia (21,1% – dział XVI), produkty chemiczne (15,2% – dział VI) oraz metale nieszlachetne i wyroby z nich (11,4% – dział XV). W 2012 roku około ¼ stanowiły w nim maszyny i urządzenia (dział XVI), 14% – sprzęt transportowy (dział XVII), 13,5% – metale nieszlachetne i wyroby z nich (dział XV). Dodatkowo prawie 12% dóbr eksportowanych do państw BRICS stanowiły produkty przemysłu chemicznego (dział VI). Warto zwrócić uwagę, że najbardziej wzrósł w tym eksporcie udział sprzętu transportowego. W 2005 r. było to niecałe 9%, a w 2012 r., jak wspomniano, o 5 punktów procentowych więcej.

Dane w tab. 9 prezentują udział państw BRICS w ogólnym eksporcie Polski według działów towarowych klasyfikacji PCN. Analizując je można zauważyć, że znaczenie badanej grupy krajów jako nabywców naszych produktów jest mniejsze niż ich znaczenie jako dostawców.

Tabela 9. Udział eksportu do krajów grupy BRICS według PCN w eksporcie Polski ogółem w latach 2005-2012 (w %)

Dział PCN	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8	9
I	3,1	2,8	2,3	2,3	2,4	3,4	3,2	4,5
II	12,8	5,2	5,1	5,0	10,5	13,5	13,7	14,3
III	0,8	0,4	0,1	0,1	0,1	0,6	1,0	1,1
IV	8,9	8,0	7,2	6,0	5,0	5,1	4,8	4,7
V	0,8	1,1	1,6	2,0	4,0	2,2	1,7	4,3
VI	16,5	15,1	14,4	13,0	13,3	13,2	11,6	11,9

cd. tabeli 9

1	2	3	4	5	6	7	8	9
VII	8,0	7,3	7,2	7,3	6,2	5,7	6,0	7,1
VIII	1,6	2,7	2,4	2,6	3,7	2,5	2,1	2,2
IX	2,9	3,0	3,0	3,4	1,9	2,1	2,3	2,6
X	14,5	15,3	15,3	15,5	12,5	10,6	10,6	8,2
XI	4,0	4,8	4,9	4,9	3,9	3,6	3,6	4,5
XII	13,2	15,0	17,2	18,5	12,8	18,2	22,5	24,8
XIII	10,1	8,8	8,3	9,7	6,8	6,6	6,4	6,4
XIV	0,6	0,3	0,6	2,3	0,8	1,8	0,8	1,3
XV	5,4	6,2	6,0	6,3	8,1	8,4	8,1	8,3
XVI	5,3	4,9	5,6	6,7	4,9	5,5	6,2	7,4
XVII	2,9	3,2	4,2	6,5	2,3	3,6	5,4	7,1
XVIII	4,7	4,8	5,2	6,6	6,5	6,2	6,4	7,4
XIX	4,2	8,9	4,7	11,3	1,1	2,0	7,3	1,9
XX	2,7	2,8	3,0	3,6	2,6	3,2	3,7	6,2
XXI	0,6	37,8	1,4	0,3	0,1	1,8	0,5	1,0

Źródło: [Dziedzinowa Baza Danych GUS, 2014; *Handel zagraniczny styczeń-grudzień, 2006-2013*].

Do państw grupy BRICS trafiło w 2012 r. około ¼ obuwia i nakryć głowy (dział XII) wyeksportowanych przez Polskę, przy czym należy wspomnieć, że te produkty to zaledwie 0,5% naszego całego eksportu. Ich odbiorcą była w badanej grupie w zasadzie tylko Rosja [Dziedzinowa Baza Danych GUS, 2014]. Poza obuwem i nakryciami głowy, do państw BRICS sprzedajemy około 14% eksportowanych produktów roślinnych (dział II) i 12% produktów chemicznych (dział VI). W tym przypadku również głównym odbiorcą jest Rosja [Dziedzinowa Baza Danych GUS, 2014].

Natomiast dla tych produktów, które są największą częścią całego polskiego eksportu, państwa BRICS nie są znaczącymi rynkami zbytu. W 2012 r. trafiło do nich zaledwie około 7%-8% wywożonych za granicę przez nas maszyn, urządzeń, sprzętu transportowego oraz metali nieszlachetnych i wyrobów z nich. Odbiorcami tych produktów są głównie Rosja i Chiny [Dziedzinowa Baza Danych GUS, 2014].

Podsumowanie

Wartość polskiej wymiany towarowej z zagranicą wzrosła w latach 2005-2012 dwukrotnie. W 2012 r. wartość importu sięgnęła prawie 200 mld USD, a wartość eksportu prawie 185 mld USD. Saldo wymiany towarowej było w całym analizowanym czasie ujemne. Największe było w 2008 r., bo osiągnęło prawie 40 mld USD. Od 2010 r. sytuacja zaczęła się poprawiać, co było zapewne związane z polepszającą się koniunkturą na rynkach światowych [Koniunktura gospodarcza, 2010-2013].

Zebrane i omówione w artykule dane statystyczne wskazują, że wartość obrotów Polski z grupą BRICS także rosła oraz że odbywało się to w szybszym tempie. Wartość polskiego eksportu do państw BRICS wzrosła pomiędzy 2005 a 2012 r. 2,5-krotnie, a wartość importu z krajów BRICS wzrosła trzykrotnie. Niestety saldo tej wymiany było cały czas ujemne i co ciekawe jego zmiany wykazywały odmienny kierunek niż zmiany salda handlu zagranicznego Polski ogółem. Nadwyżka importu nad eksportem była niższa w latach 2005-2007, a w 2008 r. gwałtownie się powiększyła i taka tendencja utrzymywała się do 2012 r. Wskazuje to, że jeśli wyniki handlu zagranicznego Polski poprawiały się po 2009 r., to z całą pewnością nie była to zasługa obrotów z BRICS. Wręcz przeciwnie, ta wymiana wpływała bardzo niekorzystnie na ogólny bilans handlowy naszego kraju.

Inne zebrane w artykule dane wskazują, że państwa grupy BRICS są istotnymi partnerami handlowymi dla Polski. Dotyczy to szczególnie importu. W badanym czasie udział krajów BRICS w ogólnym polskim imporcie wzrósł z 15% do 24,2%. Oznacza to, że w 2012 r. z państw grupy BRICS pochodziła ¼ wszystkich dóbr przywożonych do Polski z zagranicy. Ten wynik był zasługą głównie dwóch krajów: Rosji i Chin. Zajmowały one w 2012 r. drugie i trzecie miejsce wśród polskich dostawców. Z kolei rola tych krajów jako rynków zbytu dla polskich produktów jest znacznie mniejsza. W całym analizowanym okresie trafiało na te rynki zaledwie ok. 6%-7% całości eksportowanych przez Polskę dóbr.

Analiza struktury towarowej handlu zagranicznego Polski z państwami BRICS pozwala zauważyć pewne niepokojące tendencje. W imporcie dominują produkty mineralne, głównie paliwa. Sugeruje to wzrost uzależnienia Polski od importowanych paliw, a niemal ¾ z nich pochodzi z Rosji. Poza produktami mineralnymi, z grupy BRICS do Polski importuje się także maszyny i urządzenia, przy czym te produkty przywożone są głównie z Chin.

W strukturze polskiego eksportu do państw BRICS dominują: maszyny i urządzenia, sprzęt transportowy, metale nieszlachetne i wyroby z nich, produkty przemysłu chemicznego. Jak już wspomniano, te produkty trafiają głównie na rynek rosyjski oraz chiński. Znaczenie pozostałych państw grupy jest zarówno w eksporcie, jak i w imporcie Polski raczej marginalne.

Literatura

Bugaj Ł. (br.), *Kraje BRIC – analiza*, <http://www.serwis-inwestora.pl/gielda/kraje-bric-analiza3> (dostęp: 23.03.2014).

Dziedzinowa Baza Danych GUS (2012), <http://www.stat.gov.pl> (dostęp: 20.03.2014).

- Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2005* (2006), GUS, Warszawa.
- Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2006* (2007), GUS, Warszawa.
- Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2007* (2008), GUS, Warszawa.
- Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2008* (2009), GUS, Warszawa.
- Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2009* (2010), GUS, Warszawa.
- Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2010* (2011), GUS, Warszawa.
- Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2011* (2012), GUS, Warszawa.
- Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2012* (2013), GUS, Warszawa.
- Jóźwik T. (2012), *BRIC – z podwieczorku na własny bankiet*, <http://www.forbes.pl/artykuly/sekcje/Wydarzenia/bric--z-podwieczorku-na-wlasny-bankiet,24550,1> (dośćęp: 23.03.2014).
- Koniunktura gospodarcza świata i Polski w latach 2008-2011* (2010), IBRKK, Warszawa.
- Koniunktura gospodarcza świata i Polski w latach 2009-2012* (2011), IBRKK, Warszawa.
- Koniunktura gospodarcza świata i Polski w latach 2010-2013* (2012), IBRKK, Warszawa.
- Koniunktura gospodarcza świata i Polski w latach 2011-2014* (2013), IBRKK, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 2006* (2006), GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 2007* (2007), GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 2008* (2008), GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 2009* (2009), GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 2010* (2010), GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 2011* (2011), GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 2012* (2012), GUS, Warszawa.
- Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 2013* (2013), GUS, Warszawa.

POLISH FOREIGN TRADE WITH BRICS IN YEARS 2005-2012

Summary: The aim of this paper is the analysis of Polish turnover with BRICS countries in years 2005-2012. The data show the growing value of our exportation and importation in researched period. Unfortunately, the balance of this trade was unfavorable for Poland. The products which dominate in Polish importation from BRICS are: machinery, electrical and electrotechnical equipment (imported from China) and mineral products (especially fuels imported from Russia). The main part of Polish exportation to BRICS are: machinery, electrical and electrotechnical equipment, transport equipment, base metals, chemicals. These goods are mostly exported to Russia and, in a less part, to China.

Keywords: Poland's foreign trade, BRICS.